

novičke

december 2005

- Portfolijo v programih za razvijanje ključnih kompetenc * Še vroči novi programi UŽU * Predstavitel novega projekta Delo kot vir znanja * Obiskovalci svetovalnih središč za izobraževanje odraslih * Štiri orodja za uvajanje in spodbujanje programov opismenjevanja na lokalni ravni 4-12 DOMAČE NOVIČKE
- Razstava v Narodni in univerzitetni knjižnici * Drevo se na drevo naslanja, človek na človeka 13-15 TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2005
- Dogovori z 39. seje 16-17 O DELU STROKOVNEGA SVETA ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH
- Prekmurci smo – predstavite se še vi * Uspešno zaključena konferenca o nevrolingvističnem programiranju in *coachingu* 18-20 KOTIČEK JE VAŠ
- Učne metode in tehnike v izobraževanju odraslih * Veščine NLP *coachinga* pri učenju in poučevanju * Kako pripraviti kvalitetna učna gradiva in učne pripomočke 21-25 PRIPRAVLJAMO
- 26 NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju, ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- opis razvojnih, raziskovalnih in drugih programov in projektov;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novosti v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov, didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
- novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske prispevke.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za poglobitev stikov z našimi partnerji v tujini izdajamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku. Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah). Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške izdajanja poravnali iz javnih sredstev, namenjenih izobraževanju odraslih.

Novičke ureja in izdaja ACS.

Odgovorni osebi sta mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja tematskega področja, in Nevenka Kocijančič, urednica.

Oblikovanje: Lina design

Prelom in tisk: Tiskarna Pleško

Naslov uredništva: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana,

telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: <http://www.acs.si>, el. naslov: nevenka.kocijancic@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: <http://www.acs.si/novicke/>

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja - tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja - online)

Naklada 2.000 izvodov

Izdajo glasila Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Novoletno voščilo

*Dragi bralci Novičk,
prijatelji kulture učenja!*

Vstopamo v čas, ki kar kliče k izrekanju želja.

Voščila in prijazne misli spadajo k omiki,

o njej pa se je naš pesnik

Simon Gregorčič izrekel takole:

*»Le tisto omiko jaz štejem za pravo,
ki voljo zadeva, srce in glavo
- vse troje!«*

In ob tem še naše voščilo za popotnico v novo leto:

*Da bi znali doseči in v sebi ohranjati to celoto,
da bi nam uspelo sobivati v miru in radosti ob izzivih učenja, u
stvarjanja, spoznavanja samih sebe in sveta, za katerega smo soodgovorni.*

Srečno, torej!

*Dr. Vida A. Mohorčič Špolar,
direktorica AČŠ*

DOMAČE NOVIČKE

Povabilo na srečanje v januarju **Portfolijo v programih za razvijanje ključnih kompetenc**

Izteklo se je prvo leto projekta *Portfolijo v programih za razvijanje ključnih kompetenc (Key Skills Portfolio Assisted Learning - Key PAL)*¹. Temeljni namen projekta je poudariti pomen elektronskega portfolija (e-portfolija) v postopku razvijanja ter vrednotenja ključnih kompetenc, pri čemer se projekt osredotoča na izvajalce programov za razvijanje ključnih kompetenc pri mlajših odraslih. V skladu s temeljnim namenom projekta ter na podlagi dolgoletnih izkušenj pri delu z mlajšimi odraslimi smo se na Andragoškem centru Slovenije odločili, da e-portfolijo kot pripomoček pri pridobivanju ključnih kompetenc preizkusimo v programu *Projektno učenje za mlajše odrasle - PUM*.

Prvo leto projekta je bilo namenjeno pripravi teoretičnih podlag za pilotno uporabo e-portfolija v programih za pridobitev ključnih kompetenc v ciljni skupini mlajših odraslih. V okviru projekta Key PAL je bil najprej pripravljen seznam ključnih kompetenc, ki naj bi jih mlajši odrasli razvili med oblikovanjem e-portfolija v okviru programov usposabljanja, v katere se vključujejo. Udeleženci naj bi si tako razvili naslednje ključne kompetence:

- sporazumevanje v maternem jeziku,
- sporazumevanje v tujem jeziku,
- matematična pismenost ter ključne kompetence s področja znanosti in tehnologije,
- IK spretnosti,
- učiti se učiti,
- osebnostne in državljanske kompetence,
- podjetnost,
- kulturna zavest.

Kot podlago pilotni uporabi portfolija v programih za pridobivanje ključnih kompetenc so posamezne države partnerice izdelale načrt pilotne uporabe portfolija, v katerem so natančno predvidele namen, za katerega bodo e-portfolijo pri izvedbi usposabljanja uporabljale; natančno so opredelile ciljno skupino, in sicer število udeležencev in mentorjev, število let po spolu, starosti ter po družbenem položaju. Glede na to, da se

¹ Socrates Programme – Grundtvig 1, European Cooperation Projects. Partnerji v projektu so: European Institute for E-learning – EifEL (koordinator projekta) in School of Second Chance iz Francije, Edinburgh University Settlement, Careers Wales North West, PaperFree Systems Ltd in The MRS Consultancy Ltd iz Velike Britanije, Deutsches Rotes Kreuz iz Nemčije in Andragoški center Slovenije.

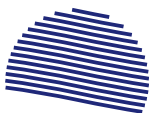
bodo sodelujoči prvič srečali z e-obliko portfolija, nekateri celo s portfolijem nasploh, je potrebno tako udeležencem kot mentorjem nuditi ustrezno podporo. Tako je v okviru projekta nastal priročnik z navodili za evidentiranje učnih dosežkov ter oblikovanje le-teh v e-portfolijo, namenjen tako udeležencem kot mentorjem.

Med **18. in 20. januarjem** naslednje leto bo v Ljubljani **partnersko srečanje**, namenjeno pregledu dejavnosti v okviru pilotne izvedbe oblikovanja e-portfolija v državah partnericah, razpravi o morebitnih težavah in dilemah v okviru pilotne izvedbe ter izmenjavi izkušenj med državami partnericami.

Ob tej priložnosti bi radi izpostavili zanimivost partnerskega srečanja - koordinatorji projekta Key PAL bodo v sodelovanju z njihovimi zunanjimi sodelavci, priznanimi strokovnjaki na področju razvoja in uporabe e-portfolija v pedagoške namene, predstavili zakonska izhodišča za uporabo e-portfolija v izobraževalni praksi ter trende razvoja in prednosti uporabe e-portfolija v družbi znanja. Z vstopom Slovenije v evropski prostor je potreba po sledenju aktualnim trendom še toliko bolj izražena tudi na področju izobraževanja odraslih. Zaradi aktualnosti omenjene teme tudi v slovenskem prostoru smo se na ACS odločili, da bomo predstavitvam dali javni značaj.

Vljudno vabimo vse, ki vas omenjena vsebina zanima, da se nam pridružite v **petek, 18. januarja 2006**, v prostorih ACS, Šmartinska 134a. Zaradi prostorske omejitve vas prosimo, da nam svojo **udeležbo potrdite** na e-naslov vera.mlinar@acs.si **najkasneje do 10. januarja 2006**. Če bo število prijav preveliko, bomo upoštevali vrstni red le-teh.

Vera Mlinar (vera.mlinar@acs.si), ACS

Področje pismenosti

Še vroči novi programi UŽU

Napovedovali smo jih sicer že nekaj časa, zdaj pa resnično lahko ob ognjemetu prežemo rdeč trak in si čestitamo. No, mogoče ne bo ravno tako spektakularno, veseli smo pa kljub temu, saj imamo zdaj pet različnih programov *Usposabljanje za življenjsko uspešnost – UŽU*, za pet različnih ciljnih skupin.

Vsi programi UŽU so namenjeni izboljšanju pismenosti, dvigu temeljnih in socialnih spretnosti, razvijanju vrednot vseživljenjskega učenja in aktivnega državljanstva. Programi so namenjeni odraslim z manj kot 10 leti šolanja, hkrati pa smo jih pri-

lagodili tistim ciljnim skupinam, ki so se v mednarodni raziskavi pismenosti (International Adult Literacy Survey – IALS, 1998) izkazale kot najbolj ranljive. *Most do izobrazbe (UŽU - MI)* je program, namenjen odraslim, ki se vračajo v formalno izobraževanje, *Beremo in pišemo skupaj (UŽU - BIPS)* pa je program družinske pismenosti. Oba že četrto leto uspešno izvajajo organizacije, ki imajo ustrezno usposobljene učitelje. To leto pa so bili na strokovnem svetu potrjeni trije novi programi; julija 2005 *Jaz in moje delovno mesto (UŽU - MDM)* ter novembra 2005 *Izzivi podeželja (UŽU - IP)* in *Moj korak (UŽU - MK)*.

Jaz in moje delovno mesto (UŽU - MDM) je program, namenjen zaposlenim na manj zahtevnih delovnih mestih, ki se želijo izobraževati (končati osnovno ali poklicno šolo). Hkrati so to ponavadi zaposleni na delovnih mestih, ki so ogrožena, ker se proizvodnja seli v države, kjer je delovna sila cenejša. Namen programa je zviševanje izobrazbene ravni, usvajanje znanj, ki zagotavljajo poklicni in osebnostni razvoj, ter inovativno in kakovostno opravljanje dela. Program traja 350 ur; od tega je 50 ur namenjenih pripravi izvedbenega načrta, 300 ur pa je konkretnih vsebin. V skupini bo 12 do 16 udeležencev, ki se bodo v programu družili in izobraževali 9 mesecev.

V *Izzivih podeželja (UŽU - IP)* bodo udeleženci odkrivali priložnosti, ki jim jih ponuja okolje, v katerem živijo. Ciljna skupina so odrasli prebivalci podeželja, ki so motivirani za pridobitev novih znanj za izboljšanje lastnega ekonomskega in socialnega položaja ter za izvajanje dejavnosti na podeželju (npr. dopolnilna dejavnost na kmetiji ali osebno dopolnilno delo). Med usposabljanjem bodo pridobivali znanja, s pomočjo katerih bodo prepoznavali (samo)zaposlitvene priložnosti in jih znali tudi udejanjiti. Program traja 120 ur, ki bodo razporejene v treh mesecih. V skupini bo 12 do 16 udeležencev, ki jim bosta pri usvajanju novih znanj pomagala dva ustrezno usposobljena učitelja.

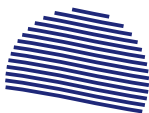
V program *Moj korak (UŽU - MK)* se bodo vključevali posamezniki, ki potrebujejo pomoč v vsakdanjem življenju. Namen programa je, da udeleženci dosežejo večjo stopnjo samostojnosti in se vključujejo v različne družbene dejavnosti, kar posledično pomeni, da postanejo bolj samozavestni in da so bolj enakovredni oblikovalci socialnega okolja. Program traja približno 6 mesecev. Dva ustrezno usposobljena učitelja bosta vodila skupino 6 do 12 udeležencev v 120 ur trajajočem usposabljanju.

Julija letos je bil objavljen razpis Ministrstva za šolstvo in šport, na katerega so se prijavljale organizacije, ki so bile zainteresirane za izvajanje enega ali več UŽU programov. Izbrane organizacije bodo poslale učitelje, ki bodo izvajali program, na usposabljanje na Andragoški center. Učitelji, ki so se že usposobili za učitelja v programu UŽU - MI ali UŽU - BIPS, se bodo za izvajanje novih programov samo dousposobili. To pomeni, da se bodo udeležili krajšega usposabljanja, v katerem bodo spoznavali posebnosti posameznega programa. Novi učitelji (torej tisti, ki nimajo končanega

usposabljanja za učitelja UŽU) se bodo najprej vključili v Temeljno usposabljanje učiteljev UŽU in šele nato v posamezna dousposabljanja. Z usposabljanjem učiteljev bomo na Andragoškem centru začeli v prvih mesecih prihodnjega leta.

Prepričani smo, da bodo učitelji UŽU nadaljevali dosedanje uspešno delo in da bodo - ob ustrezni podpori Ministrstva za šolstvo in šport ter Evropskega socialnega sklada - uspešno zaživel tudi novi UŽU programi.

Ana Ilersič (ana.ilersic@acs.si), ACS

Predstavitev novega projekta

Delo kot vir znanja

V novembru so se pričele prve dejavnosti v zvezi s projektom *Delo kot vir znanja* (*Value of work*), ki ga vodi islandska ustanova *Center za izobraževanje in usposabljanje* iz Reykjavika. Poleg *Andragoškega centra Slovenije* so partnerji še *NIACE* iz Velike Britanije, danski *Inštitut za usposabljanje učiteljev v poklicnem izobraževanju in usposabljanju*, švedski *Center za validacijo* ter ciprski *Center za raziskovanje in izobraževanje*.

Načelo, da je v svetu naglih sprememb in bliskovitega razvoja stroke treba izkoristiti prav vse možnosti, v okviru katerih se učenje odvija, je vodilo projekta. Še posebej dragoceno je učenje, ki poteka 'vzporedno' - ob drugih dejavnostih, kajti na tovrstno učenje nenehno pozabljamo in mu pogosto ne priznavamo zaslužene vrednosti. Gre za neformalno, priložnostno ali naključno učenje.

Projekt *Delo kot vir znanja* se osredotoča na pomembno učno okolje v delovnem procesu. Izhaja iz predpostavke, da je delovno okolje dragoceno učno okolje, kjer učenje poteka večplastno. Znanje pridobivamo z neformalnim izobraževanjem in usposabljanjem v delovni organizaciji ter znotraj delovnega procesa samega: pridobivamo strokovna znanja in spretnosti ter znanja na področju tehnologije, učimo se računalniških programov, tujih jezikov in 'mehkih' znanj, kot so znanja o timskem delu, vodenju, delu v skupinah, kakovostnem sporazumevanju in tako dalje. Ustvarjamo povezave na globalni ravni.

V projektu želimo razviti metode in orodja za ugotavljanje (preverjanje) in priznavanje usposobljenosti, pridobljenih na delovnem mestu (znotraj delovnega procesa) in tako

posredno odpreti vrata v izobraževanje in usposabljanje vsem tistim, ki so formalno slabše izobraženi. Tako bodo lahko razvili svoje kompetence in si zagotovili položaj na trgu dela.

Ciljna skupina so manj izobraženi zaposleni: na Islandiji, Danskem, Švedskem in v Veliki Britaniji bodo to delavci v bančnem sektorju, v Sloveniji in na Cipru pa bomo pripravili prenos metod in orodij na druga področja. Hkrati pa bomo vzpostavili stik tudi z bančnim sektorjem, da bi identificirali njihove potrebe. Islandija ima namreč prav v bančnem sektorju številne zaposlene, ki nimajo dokončane izobrazbe (pri njih je stopnja brezposelnosti sicer zanemarljiva), vendar svoje delo že leta in leta uspešno opravljajo prav zaradi učenja na delovnem mestu. V Sloveniji so zaposleni v bankah relativno dobro izobraženi, zato tovrstnih potreb ne pričakujemo. Glede na to, da imamo na voljo dovolj časa (projekt je dvoleten) za izbor sektorja, kjer bi te metode in orodja vpeljali, se še nismo dokončno odločili. Razmišljamo o farmacevtski in avtomobilski industriji.

V projektu se v začetni fazi sicer usmerjamo v bančni sektor, vendar pa znanja in spretnosti, ki jih želimo pri zaposlenih identificirati in potrditi, sodijo pretežno med splošnejša znanja, ki jih potrebuje vsaka poslovna ustanova. Mednje štejemo, na primer, dejavnosti v računovodstvu in administraciji ter vsa 'mehka' znanja, kamor uvrščamo komunikacijske spretnosti, znanje tujih jezikov in računalništva, razvijanje samodiscipline in natančnosti pri delu in podobno.

Islandija kot koordinator projekta prevzema skrb za ravnanje s financami in spoznavanje med partnerji, s skupnimi moči pa bomo pripravili kataloge standardov znanj in spretnosti za profile, ki jih želimo preverjati, ter metode in orodja za preverjanje tovrstnih (neformalno, priložnostno, naključno) pridobljenih znanj in spretnosti. Izvedli bomo testiranje in prenos v druge sektorje. Pripravili bomo tudi vodilo za pomoč informatorjem (svetovalcem) pri informiranju kandidatov ter za pomoč svetovalcem in ocenjevalcem pri izvajanju postopka preverjanja in potrjevanja (validacije). Naše delo sproti vrednotimo, izvedli bomo pa tudi evalvacijo ob zaključku projekta. Rezultate projekta bomo objavili v vseh partnerskih državah.

V okviru projekta bodo nastali številni izdelki, kot so:

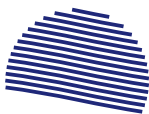
- priročnik s standardi znanj in spretnosti za manj izobražene v bančnem sektorju (sprva bo v angleškem jeziku, kasneje pa bo preveden v danski in islandski jezik);
- priročnik z opisom in navodili za uporabo metod in orodij za preverjanje in potrjevanje kompetenc, pridobljenih med delovnim procesom v bančnem sektorju; Priročnik, ki bo izšel v angleškem jeziku, bo preveden v jezike vseh partnerskih držav. Vseboval bo tudi navodila za prenos metod in orodij v druge sektorje. Namenjen bo vsem akterjem v procesu potrjevanja znanj in spretnosti, še posebej koristen pa bo za svetovalce in ocenjevalce.

- program za usposabljanje ocenjevalcev v vseh partnerskih državah, s pomočjo katerega se bodo seznanili z uporabo omenjenega priločnika;
- navodila z informacijami ustanovam o tem, kako organizirati preverjanje in potrjevanje kompetenc in ustrezno usposabljanje znotraj ustanov samih;
- navodila z opisom vloge svetovalnega procesa in vodenja v postopku preverjanja in potrjevanja;
- navodila sindikatom.

Vsa navodila bodo tako v tiskani kot elektronski obliki na voljo v vseh petih jezikih.

Projekt se bo zaključil z mednarodno konferenco na Islandiji, avgusta 2007.

Nataša Elvira Jelenc (natasa.elvira.jelenc@acs.si), ACS

Svetovalna dejavnosti v izobraževanju odraslih **Obiskovalci svetovalnih središč za izobraževanje odraslih**

V Sloveniji od marca 2005 deluje štirinajst svetovalnih središč za izobraževanje odraslih, ki odraslim zagotavljajo brezplačno, nepristransko, zaupno, celovito ter kakovostno informiranje in svetovanje pri njihovem izobraževanju in učenju. Z mrežo svetovalnih središč smo izpolnili dogovor med Andragoškim centrom Slovenije in Ministrstvom za šolstvo in šport, in sicer, da v Sloveniji deluje po eno svetovalno središče za izobraževanje odraslih v vsaki šolski upravi¹. Šolskih uprav sicer po odločitvi ministrstva ne bo, vendar je obstoječa porazdelitev svetovalnih središč smiselna, saj zagotavlja dostop do informiranja in svetovanja večini prebivalcev Slovenije.

Svetovalna središča so namenjena vsem odraslim, ki se odločajo za izobraževanje, so že v procesu izobraževanja ali so ga dokončali. Posebna pozornost pa je namenjena tistim skupinam odraslih v lokalnem okolju, ki so v slabšem položaju: imajo težji dostop do izobraževanja, so manj izobraženi in so izobraževalno manj dejavni.

Informiranje in svetovanje poteka pred vključitvijo v izobraževanje (kako izbrati ustrezní izobraževalni program in organizacijo, ki izvaja ta program, spoznati vpisne pogoje, način poteka izobraževanja idr.), med potekom (kako organizirati svoje učen-

¹ Šolske uprave so bile opredeljene v krovnem Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, 1996.

je, kako odpravljati težave pri učenju idr.) in ob zaključku izobraževanja (oceniti dosežke, spoznati nadaljnje možnosti izobraževanja idr.).

Svetovalna središča odraslim nudijo dostopnost do informiranja in svetovanja na različne načine: v svetovalnih središčih zagotavljajo osebno svetovanje; informiranje in svetovanje teče po telefonu, po navadni in/ali elektronski pošti ter z informativnimi gradivi. Po dogovoru je možno tudi skupinsko svetovanje. Večina središč zagotavlja tudi svetovanje zunaj sedeža svetovalnega središča, na t.i. dislokacijah. S tem zagotavljajo dostopnost tudi tistim odraslim, ki do sedeža svetovalnega središča težje pridejo.

V nadaljevanju predstavljam bistvene značilnosti strank in storitev v vseh svetovalnih središčih v šolskem letu 2004/2005. Pri tem velja opozoriti, da je zadnjih pet svetovalnih središč pričelo z delom v marcu 2005; podatki o delovanju posameznih središč tako med seboj niso primerljivi, zato jih prikazujem za vsa središča skupaj.

V šolskem letu 2004/2005 je bilo v vseh svetovalnih središčih 12.154 storitev: 41 % je bilo telefonskih storitev, 53 % osebnega informiranja in svetovanja, slabih 5 % informiranja in svetovanja po elektronski pošti, 1 % pa so zajele druge oblike.

Po vsebini je bilo 67 % storitev informiranja in svetovanja pred vključitvijo v izobraževanje, 26 % med izobraževanjem, po izobraževanju pa 7 %. V vseh središčih je bilo 60 % informativnih storitev, 40 % pa dejavnosti svetovanja.

Po vsebini se je največ odraslih zanimalo za pridobitev izobrazbe na višji stopnji — 35 %, sledijo informacije in svetovanje o neformalnih oblikah izobraževanja za delo, poklic ter o opravljanju različnih izpitov — 12 %, 8 % odraslih se je zanimalo za prekvalifikacijo oz. za spremembo poklica na isti stopnji izobrazbe, ostale kategorije pa so zastopane v manjših deležih.

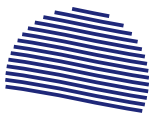
V lanskem šolskem letu je bilo v svetovalnih središčih 9.820 strank. To število se od skupnega števila storitev razlikuje, saj nekatere stranke središče obiščejo oz. kontaktirajo večkrat. V nadaljevanju prikazujem nekaj značilnosti strank.

- 41 % strank v svetovalnih središčih je bilo moških in 59 % žensk;
- med vsemi obiskovalci jih je bilo največ (20 %) starih med 21 in 25 leti, skoraj 20 % med 31 in 40 leti, sledijo pa druge starostne skupine;
- prevladovali so obiskovalci s končano srednjo šolo: največ jih je imelo končano štiriletno strokovno, tehnično ali splošno izobrazbo — 26 %; sledijo odrasli s končano poklicno izobrazbo - 20 %, 18 % je bilo odraslih s končano osnovno šolo, ostale kategorije pa so zastopane v manjših procentih;
- največji delež strank je bil zaposlenih ali samozaposlenih — 42 %, 28 % je bilo brezposelnih, skoraj 9 % je bilo dijakov in študentov, v manjših procentih pa se pojavljajo še upokojenci, kmetje, gospodinje in osnovnošolci.

Poleg informiranja in svetovanja posameznikom svetovalna središča svoje storitve nudijo tudi skupinam. Teh je bilo v preteklem šolskem letu 228. Največji delež so v skupinah predstavljali brezposelni – več kot 40 %, zaposlenih je bila dobra petina. Več kot polovici je bilo namenjeno informiranje in svetovanje med izobraževanjem. Tudi med skupinami je bilo največ zanimanja za pridobitev izobrazbe na višji stopnji ter za neformalno izobraževanje za delo in poklic.

Zaključim lahko z ugotovitvijo, da so svetovalna središča pri svojem delu zelo uspešna. Njihov namen - informirati in svetovati vsem odraslim o možnostih izobraževanja – je dosežen, dosegajo pa tudi cilj dostopnosti informiranja in svetovanja čim širšemu krogu odraslih v različnih okoljih. Tako s svojo dejavnostjo dejavno sodelujejo pri uresničevanju ciljev Resolucije o nacionalnem programu za izobraževanje odraslih v Sloveniji do 2010 ter pri uresničevanju ciljev Lizbonske strategije.

Andreja Dobrovoljc (andreja.dobrovoljc@acs.si), ACS

Zaključek projekta

Štiri orodja za uvajanje in spodbujanje programov opismenjanja na lokalni ravni

Letos se je z zaključno konferenco, ki je bila junija v Pragi, končal triletni *Grundtvig I* projekt z naslovom *Spodbujanje socialne vključenosti z učenjem temeljnih veščin (Promoting Social Inclusion Through Basic Skills Learning)*.

V projektu je sodelovalo enajst izobraževalnih ali drugih organizacij iz osmih evropskih držav: panonsko rodovitnost madžarskega koordinatorskega (Zveza madžarskih visokih ljudskih šol) se je družila s špansko sproščenostjo in britanskim občutkom za čas, dansko pragmatičnostjo, s slovansko širino in delovno vnemo predvsem poljskih, pa tudi čeških in slovenskih partnerjev, in tiho ambicioznostjo romunskih organizacij. Kulturno raznolika družba, ki se je pretežno del časa sporazumevala s pomočjo elektronskih medijev in se občasno srečevala v različnih evropskih mestih, si je pred tremi leti postavila cilj, da bo do konca projektne obdobja pripravila štiri orodja, ki jih bo mogoče uporabiti v različnih socialno-kulturnih kontekstih pri uvajanju in spodbujanju programov za izboljševanje pismenosti, in sicer:

- seznam splošnih meril, ki bodo - upoštevajoč različne standarde - omogočala odkrivati in opredeliti dobro prakso na področju učenja temeljnih veščin,
- preprost priročnik s smernicami in nasveti o tem, kako izpeljati raziskavo o izo-

braževalnih potrebah na področju temeljnih spretnosti v lokalni skupnosti (*NUTS IV small regional level*),

- shemo za vrednotenje učnih in drugih dejavnosti, ki spodbujajo pridobivanje temeljnih spretnosti,
- najpomembnejša navodila in nasvete za oblikovanje politik na ravni lokalnih skupnosti, ki spodbujajo in zagotavljajo prebivalcem pridobivanje temeljnih spretnosti.

Vsa orodja so izvirno nastajala v angleškem jeziku, kasneje pa so bila v projektu zagotovljena sredstva za prevod v španski, češki, romunski, poljski in madžarski jezik. V celoti bodo objavljena na spletnih straneh <http://www.nepfoiskola.hu/pro-bsl/>.

Danska, Velika Britanija in Slovenija so v projektu sodelovale kot države svetovalke, ki v svojih državah s primeri dobre prakse že dosegajo dobre rezultate na omenjenem področju.

Kot zanimivost naj ob koncu omenim še to, da je bil projekt spodbujen z uspešnim projektom Phare Lien - *Pismenost kot pot v družbo*, ki je bil pred petimi leti izpeljan v uspešnem dansko-madžarsko-slovenskem sodelovanju in so ga koordinirali Danci.

Natalija Žalec (natalija.zalec@acs.si), ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2005

Sprehod skozi 10 let Tedna vseživljenjskega učenja **Razstava v Narodni in univerzitetni knjižnici**

Delovna skupina za TVU, ki se je letos od deseti obletnici prirejanja Tedna še posebej potrudila s pripravo slovesnih dogodkov, je svoje napore zaokrožila z odprtjem razstave (od 4. do 30. novembra 2005) v Plečnikovem hodniku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

V desetih letih se je nabral zajeten arhiv najrazličnejših tiskanih, slikovnih in promocijskih gradiv, ki na svoj način, kot pravi nacionalna koordinatorica Tedna, mag. Zvonka Pangerc Pahernik, *»razgrinjajo zgodbo o uspešnem razvoju projekta, saj nas prikazana gradiva popeljejo skozi čas in prostor, v katerem se je TVU krepil in razraščal«*.

V šestih velikih in osmih ležečih vitrinah je bilo seveda premalo prostora, da bi v celoti lahko prikazali vso bogato paleto različnih poti, promocijskih prijemov in gradiv, ki prikazujejo, kako so izvajalci prireditve domiselno združili prepoznavne grafične elemente TVU in vsebino dogodka, kako je teklo informiranje in svetovanje sodelujočih v Tednu vseživljenjskega učenja in tako dalje.

Skušali smo prikazati osnovno idejo Tedna, ki prerašča v festival učenja, saj je letos zajel blizu 400 prirediteljev, ki so po vsej Sloveniji pripravili nad 4.000 učnih, promocijskih, informativno-svetovalnih in kulturnih dogodkov. Razstava je prikazala desetletni razvoj projekta skozi številke, ki pričajo, kako se je število sodelujočih razmahnilo.

Poseben pano smo namenili prikazu mednarodnega vidika TVU, ki se razvija tudi v drugih državah, hkrati pa smo skušali poudariti tudi pomembno vlogo slovenskega TVU, ki je v svetu med vodilnimi in je tudi mednarodnemu gibanju prispeval svoj delež.

Predstavili smo tudi Andragoški center, ustanovo, pod katere okriljem vsa leta teče Teden in ki že deset let usmerja celotni projekt.

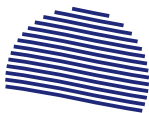
V posebni vitrini smo ponazorili podeljevanje priznanj Andragoškega centra za izjemne učne dosežke, ki bo prihodnje leto slavilo svojo deseto obletnico. Z vsakoletnim podeljevanjem priznanj na slavnostnem odprtju TVU Andragoški center na učinkovit način širi kulturo vseživljenjskega učenja, saj je v devetih letih priznanje prejelo kar stotrinajst dobitnikov.

Med prireditve Tedna sodi tudi osrednji strokovni dogodek Andragoškega centra – andragoški kolokvij. Namenjen je srečanju raziskovalcev, teoretikov in praktikov, ki se tako ali drugače ukvarjajo z vprašanji, pomembnimi za izobraževanje odraslih in pospeševanje kulture učenja nasploh. Pregled vseh devetih kolokvijev, njihova knjižna in promocijska gradiva smo predstavili v posebni vitrini.

Ležeče vitrine smo namenili predstavitvi bogastva in pestrosti, ki jo zajema Teden po celotni državi. Tu je bilo mogoče videti, da TVU doseže najbolj odročne kraje in s svojim sporočilom iskanja priložnosti za učenje kjerkoli in kadarkoli dosega svoje poslanstvo.

Na skromni slovesnosti ob odprtju razstave, 4. novembra, je poleg direktorice Centra, dr. Vide A. Mohorčič Špolar, in predstavnika Narodne in univerzitetne knjižnice, mag. Zorana Krstuloviča, spregovoril gospod Elido Bandelj, predsednik Nacionalnega odbora za TVU. Razstavo je odprla nacionalna koordinatrica TVU, mag. Zvonka Pangerc Pahernik, ki je svoje razmišljanje zaokročila z besedami: *»Pogled na deset let udejanjanja TVU ni le zgodba o uveljavitvi projekta, temveč je predvsem zgodba o ljudeh - tistih, ki v poslanstvo Tedna verjamemo in vlagamo čas, trud, prepričanje in žar. Na prizoršičih se srečujemo z obiskovalci, (ne)udeleženci v izobraževanju. Njim so prireditve namenjene, vendar se meje med učitelji in učenci zabrišejo in pridobivamo oboji. Ti dogodki povezujejo, krepijo v zavezanosti učenju v vseh življenjskih prostorih in razdobjih, informirajo o možnostih, vabijo in navdušujejo, slavijo dosežke in postavljajo zglede, gradijo mostove med kulturami, generacijami in prepričanji. Vpletenih je še veliko drugih ljudi – takih, ki prek medijev širijo glas o TVU, drugih, ki omogočajo prodor njegovih sporočil v stroko in politiko, pa tistih, ki projekt na razne načine podpirajo.«*

Petra Javrh (petra.javrh@acs.si),
zunanja sodelavka ACS

TVU v Topolšici

Drevo se na drevo naslanja, človek na človeka

V okviru letošnjega Tedna vseživljenjskega učenja se je Univerza za III. življenjsko obdobje iz Velenja predstavljala v Topolšici. Študijski krožek Graščinski parki Šaleške doline je dve leti preučeval zdraviliški park Topolšica. Na njihovo pobudo smo s pomočjo članov dvajsetih krožkov Univerze za III. življenjsko obdobje iz Velenja in vseh tistih, ki so vpeti v okolje Topolšice, **23. oktobra 2005** oživili park. Prireditve je bila celodnevna.

Že takoj zjutraj sta Zavod za gozdove Slovenije, krajevna enota Šoštanj, in Turistično društvo Topolšica organizirala dvourni pohod ter ogled naravnih in kulturnih znamenitosti Topolšice in bližnje okolice.

Opoldne so si obiskovalci v bolnišnični kinodvorani ogledali kratek kulturni program, na katerem smo med drugim predstavili dve multiviziji: na prvi smo predstavili lončarski krožek, ki deluje že deseto leto, katerega mentor ima svojo delavnico in prodajni prostor v zdraviliškem parku Topolšica; na drugi pa je bila prikazana zgodovina kraja, razvoj zdraviliškega turizma in bolnišnice, predstavili smo nekaj zanimivih drevnin iz zdraviliškega parka.

Sledil je ogled parka. Posamezne drevnine – kar dvajset jih je bilo - so bile označene s plakatom, na katerem je bila kratka informacija o drevnini in o krožku, ki se je ob njej predstavljal. Predstavili so se naslednji krožki: Klekklanje, Vezenje, Slikanje na svilo, Pletenje cekarjev iz koruznega ličja, Ročna dela Šoštanj, Likovni 1, Likovni 2, Likovni 3, Lončarji, Citrarji, Električne klavirature, Kitaristi, Sadjarji, Beremo z Manco Košir, Kuhamo s srcem, Čarovniki, Kinološke urice, Qigong, Planinci in Skrbimo za lastno zdravje. Poleg krožkov so si obiskovalci lahko ogledali, kako so v preteklosti zajemali vodo iz Toplice, potoka, ki teče skozi Topolšico. Prikaz je pripravilo Turistično društvo Topolšica. Gobarsko društvo Bisernica iz Celja je pripravilo razstavo gob. Zavod za gozdove Slovenije, krajevna enota Šoštanj se je v parku predstavil z razstavo starega gozdarskega orodja. Ko se je začel spuščati mrak, so park zapustili zadnji obiskovalci. Skupaj jih je bilo preko 500.

V prostorih Term Topolšica je Študijski krožek Graščinski parki Šaleške pripravil razstavo *Topolšica na starih razglednicah in fotografijah*. Istočasno so v Osnovni šoli Šoštanj, podružnici Topolšica razstavili svoje najboljše raziskovalne naloge s področja turizma. Razstavi sta bili na ogled od 17. oktobra do 6. novembra 2005.

V Knjižnici Velenje so med 18. oktobrom in 31. novembrom pripravili razstavo *Ali drevo boli*; 15. novembra so na družabnem večeru v prostorih knjižnice člani krožka predstavili problematiko nepravilne nege mestnega okrasnega drevja.

Veseli smo, da smo lahko s pomočjo vseh sodelujočih predstavili zdraviliški park Topolšica in v Velenju izpostavili problematiko nepravilne oskrbe mestnega okrasnega drevja. Za pomoč se vsem še enkrat zahvaljujemo.

Nataša Dolejši (uni.3@quest.arnes.si),
Študijski krožek Graščinski parki Šaleške doline

O DELU STROKOVNEGA SVETA RS ZA IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Spremljamo pobude, mnenja, sklepe...

Dogovori z 39. seje

Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih je večji del 39. seje, ki je bila 22. novembra, posvetil izobraževalnim programom *Usposabljanje za življenjsko uspešnost - UŽU*.

Usposabljanje učiteljev za delo v programih UŽU

Usposabljanje že več let poteka na Andragoškem centru Slovenije. Program usposabljanja učiteljev za delo v programih UŽU je članom strokovnega sveta predstavila sodelavka ACS, dr. Livija Knaflič.

Temeljno usposabljanje učiteljev v programih UŽU sestavlja 86 ur temeljnih vsebin in 32 ur posebnih vsebin, povezanih z določeno ciljno skupino (pripravljenih je 5 programov UŽU). Vključenih je okoli 25 tem, udeleženci, ki so se že udeležili celotnega usposabljanja, se naslednjič dousposabljujejo za določeno ciljno skupino oz. program. Program **izvajajo izbrani strokovnjaki** (visokošolski učitelji, raziskovalci, svetovalci), ki se s svojim razvojnim, raziskovalnim, akademskim ali praktičnim delom ukvarjajo s posameznimi delovnimi področji in imajo osebne izkušnje na obravnavanem področju. Spopolnjevanje učiteljev poteka v obliki **predavanj in delavnic**, na katerih udeleženci dejavno sodelujejo. Usposabljanje se prilagaja znanju, izkušnjam in potrebam udeležencev. **Pogoji za dokončanje programa** so: pozitivno ocenjena seminarska naloga, ki jo kandidat pripravi ob koncu programa, izkazana 80-odstotna udeležba in pozitivno mnenje o sodelovanju kandidata v neposrednem učenju v skupini v okviru programa ter uspešen nastop pred video kamero.

Člani strokovnega sveta so menili, da so nujno potrebni taki programi strokovnega usposabljanja in spopolnjevanja učiteljev za določene ciljne skupine, posebej še v povezavi z novimi izobraževalnimi programi. Učitelji morajo imeti možnost in obvezo nadgrajevati to znanje, izmenjavati izkušnje ter spremljati svoje delo in razvoj programov. V temeljnem (dodiplomskem) izobraževanju učiteljev ne more biti zajeta vsa raznolikost izobraževalne ponudbe, ki se razvija v okviru strategije vseživljenjskega učenja, zato je potrebno usposabljanje posameznih ciljnih skupin. Predlagali so:

- pripravo študijske literature,

- vključevanje sodobnih metod izobraževanja,
- možnost učenja na daljavo in podobno.

Strinjali pa so se z oceno, da so za kvalitetno usposabljanje potrebne delavnice in druge interaktivne oblike dela, kar zahteva skupno delo udeležencev. Poudarili so, da je treba zadeve o kadrovskih pogojih v izobraževalnih programih za odrasle sistemsko urediti in da ni mogoče za vse vrste programov zahtevati enotnih kriterijev.

Nova programa UŽU: Moj korak (UŽU - MK) in Izzivi podeželja (UŽU - IP)

Izobraževalna programa sta predstavili *dr. Livija Knaflič* in *mag. Ester Možina* z ACS.

Med izobraževalnimi programi UŽU sta dva nova programa, in sicer: UŽU - MK je za osebe, ki v vsakdanjih življenjskih situacijah potrebujejo pomoč za doseganje večje samostojnosti in socialne vključenosti, za bolj samostojno in kakovostno življenje pa potrebujejo boljše obvladanje temeljnih spretnosti; UŽU - IP pa je namenjen osebam, ki so motivirane za pridobitev temeljnih spretnosti in novih znanj za izboljšanje svojega ekonomskega in socialnega položaja na podeželju ter za izvajanje dejavnosti na podeželju.

Udeleženci programov UŽU imajo praviloma slabe izkušnje s šolanjem, šibko splošno poučenost, pomanjkljive spretnosti v komunikaciji, iskanju in izbiri informacij in na splošno pri dejavnem vključevanju v širšo družbeno skupnost, manjšo prilagodljivost hitrim spremembam, neustrezno zaznavo gospodarskih možnosti v okolju (neperspektivnost), pomanjkljivo prepoznavanje lastnih potencialov ipd., zato je izjemno pomemben motivacijski del. Programi UŽU so odslej namenjeni petim ciljnim skupinam. Dviganje ravni pismenosti odraslih z manj kot deset let šolanja pomeni krepitev najšibkejšega člana - tako na področju zaposlovanja kot na področju aktivnega državljanstva.

Člani Strokovnega sveta RS za izobraževanje odraslih so sprejeli predloga novih programov UŽU. Predlagali so objavo vseh petih programov s skupnim temeljnim delom in moduli, namenjenimi posameznim ciljnim skupinam. V razpravi so člani ugotovili, da je bilo ob spreminjanju šolske dokumentacije za javno-veljavne programe za mladino področje odraslih izpuščeno. Izobraževalne organizacije dajejo interna potrdila, ki so enaka potrdilom za interne izobraževalne programe, kar ni ustrezno, zato so posredovali Ministrstvu za šolstvo in šport pobudo, da za vse izobraževalne programe za odrasle, ki so sprejeti na nacionalni ravni, čim prej pripravi ustrezne listine o zaključenem izobraževanju.

Irena Komac (irena.komac@gov.si),
Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih

KOTIČEK JE VAŠ

Ljudska univerza Murska Sobota **Prekmurci smo – predstavite se še vi**

Na Ljudski univerzi Murska Sobota smo letošnjo jesen spet ustvarjalni in v lokalnem okolju zelo odmevni. Ob mnogih naših dejavnostih smo se tokrat spopadli z novim izzivom in pripravili program *Prekmurci smo – predstavite se še vi*.

Program je na javnem razpisu za sofinanciranje programov izobraževanja odraslih v šolskem letu 2004/2005 odobrilo Ministrstvo za šolstvo in šport. Namenjen je predvsem novim angleškim lastnikom naših starih prekmurskih kmetij in okoliškim sovaščanom oz. ljudem, ki s priseljenci sobivajo.

Cilji izvajanja omenjenega programa so naravnani k demokratičnemu obnašanju in strpnosti med ljudmi, seznanjanju tujcev z našo kulturno dediščino in načinom življenja v Prekmurju ter seznanjanju prekmurskih ljudi s posebnostmi narodnosti in kulture priseljencev.

Izkazalo se je, da je bil program pripravljen ob pravem času, saj so tuji udeleženci že čutili potrebo po navezovanju stikov z ustanovami v lokalnem okolju. Želijo se asimilirati v našem okolju, spoznati našo pokrajino in dušo prekmurskega človeka in biti sprejeti - tako v lokalnem kot tudi širšem okolju.

Glede na njihov odziv, komentarje in vedno večje število udeležencev na srečanjih lahko zatrdimo, da smo jih prijetno presenetili in jim ugodili. Prvi udeleženci so bili le Angleži, ki so s svojim navdušenjem privabili še druge znance. Tako prihajajo še Američani, Avstralci in Nizozemci.

Srečujemo se ob sobotah in vsakokrat se potrudimo, da jim pripravimo raznolik in zanimiv program. Posamezna srečanja so razdeljena v dva tematska sklopa. Po kramljanju ob kavi nas v **jutranjem delu** obiščejo gosti - predstavniki lokalnih ustanov, ki nam predstavijo izbrane teme in navežejo stike za nadaljnje sodelovanje z udeleženci. Doslej smo gostili: *Štefana Drauca* iz Pomurske turistične zveze, ki nam je predstavil delovanje zveze in nam orisal naravne, kulturne in zgodovinske lepote in posebnosti Pomurja; *mag. Tatjana Buzeti* z Zavoda za zdravstveno varstvo Murska Sobota, ki je predavala o kulinariki Pomurja (predstavila je tradicionalno kuhinjo in nove možnosti uporabe tradicionalnih živil v zdravi prehrani); gospoda *Vlada Smodiša* s Sadjarstva in

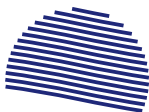
vinogradništva Smodiš, Otovci, ki je predstavil sadjarstvo v tem delu Slovenije s poudarkom na pridelavi in predelavi starih sadjarskih kultur – predvsem jablan; zgodovinarja *Oskarja Habjaniča*, ki je razlagal o kulturni dediščini, ter *Mihaelo Flisar*, mentorico študijskega krožka Tišina z dolgoletnimi izkušnjami ohranjanja domačih obrti, ki je pripravila delavnico izdelovanja izdelkov iz slame. Da program teče gladko, poskrbi odlična prevajalka *Mina Mazouzi*, profesorica angleškega jezika in zunanja sodelavka Ljudske univerze Murska Sobota.

V **drugem delu srečanj** se udeleženci učijo slovenskega jezika. Gospa *Lea Lehner*, profesorica slovenskega jezika, se trudi preplesti knjižno slovenščino s prekmurskimi izrazi, saj je to narečje, ki ga udeleženci poznajo iz svojega vsakdana; nekateri ga že dokaj dobro razumejo. Čeprav se jim zdi naš jezik izjemno težak, se posamezniki kar dobro izražajo, čisti začetniki pa se spopadajo s problemi, kot je izgovoriti glasova š in č skupaj v besedi slovenščina ali piščanec ...

Ob ustvarjalnem delu se na srečanjih okrepčamo s tipičnimi prekmurskimi specialitetami (posolanke, zlejvanke, vrtanek, črni kruh iz krušne peči, prekmurska gibanica, šklojce, domači jabolčnik, bio jabolka, namazi na osnovi bučnega olja, čemaža, skute ...), tako da nam na koncu ostane energija še za analizo srečanja, razpravo o aktualni temi in pobude za naslednje srečanje.

Idej za nadaljnje sodelovanje je ogromno. Ob učenju slovenskega jezika, ki bo potekalo vse do pomladi, bomo pripravljali nova srečanja na zelene teme in se tako čimbolj približali ciljem, ki smo si jih zastavili na začetku programa. Gostoljubje in toplina naše prekmurske duše pa bosta grela naše udeležence v prvi zimi, ki jo bodo preživljali v naši deželi.

Alenka Kučan (alenka.kucan@lu-murskasobota.si) in
Darja Dravec (darja.dravec@lu-murskasobota.si),
Ljudska univerza Murska Sobota

Na poti do znanja

Uspešno zaključena konferenca o nevrolingvističnem programiranju in coachingu

V sodelovanju poslovne revije Profit, Glotta Nove in Edupoola, je v četrtek, 24. novembra 2005, potekala NLP in *coaching* konferenca. Predavatelji so nam predstavili kar

nekaj zanimivih tem s področja nevrolingvističnega programiranja (v nadaljevanju NLP), *coachinga* in kompetenc.

Med predavateljci sta bila v **prvem delu** *mag. Tatjana Dragovič* in *mag. Kurt Andersen*, oba licenčna NLP trenerja in NLP *coacha*. *Mag. Dragovičeva* nam je predstavila nevrolingvistični pristop k razvoju sodobnih kompetenc v podjetjih, *mag. Andersen* pa nam je sistemski *coaching* prikazal kot novo kompetenco. V **drugem delu** sta poklicni in osebni karierni načrt ter njegovo udejanjenje predstavili *mag. Marija Drogenik* in *Bernarda Potočnik*. Sledila je **okrogla miza**, na kateri sta predavali še *Nataša Čebulj* iz Leka in *Zlata Luštrek* iz Nove Ljubljanske banke. Govorili sta o vpeljavi *coachinga* v podjetje, se pravi, kako se *coaching* uveljavlja v praksi slovenskih podjetij.

Pestra in zanimiva je bila tudi razprava na **okrogli mizi** z naslovom *Razvoj sodobnih kompetenc in človeškega kapitala* v poslovnem svetu. Vprašanja je postavljala moderatorica, *Karin Elena Sánchez*. Njeni gostje so bili *dr. Bogdan Lipičnik* (Ekonomska fakulteta v Ljubljani), *Bernard Grum* (IBM Slovenija), *Miha Derganc* (Si.mobil), *Bojan Škof* (Merkur), *Marta Turk* (GIZ Podjetnost) in *Mia Bone*, predstavnica NLP in *coach* sekcije.

Kaj pravzaprav je nevrolingvistično programiranje?

To je model, ki nam pomaga do učinkovite komunikacije. Pomaga nam razumeti sebe in druge. Vse modele, tehnike in pristope lahko nadgradimo s *coachingom*, ki vse skupaj poveže v celoto. Posebna prednost obeh je, da ni potrebno imeti predhodnega znanja in da sta namenjena vsakemu posamezniku. Pravila, komu so programi namenjeni, ne obstajajo.

Celoten članek, ki opisuje še razvoj nevrolingvističnega programiranja, kako ga - skupaj s *coachingom* - lahko uporabljamo in kako ju vpeljemo v podjetje, lahko preberete na spletni strani <http://www.edupool.net/znanje/znanje.htm>, kjer so objavljene tudi fotografije z letošnje zanimive konference.

Alenka Loboda (alenka.loboda@edupool.si), Edupool

PRIPRAVLJAMO

Andragoško usposabljanje **Učne metode in tehnike v izobraževanju odraslih**

Izvajalce Programa 10.000+, učitelje, organizatorje izobraževanja in svetovalce iz različnih izobraževalnih organizacij, svetovalce v lokalnih svetovalnih središčih, mentorje programa PUM ter vse, ki se ukvarjate z izobraževanjem odraslih, vabimo na dvodnevno delavnico *Učne metode in tehnike v izobraževanju odraslih*. Izobraževanje bo potekalo **12. in 13. januarja 2006** od 9. ure do 16. ure v prostorih Andragoškega centra Slovenije. V program se lahko vključite vsi, ki imate visokošolsko izobrazbo ter izkušnje v izobraževanju in pri svetovanju odraslim.

Delavnico smo prevetrili z novimi vsebinami in pristopi. Naučili se boste različnih metod, pristopov in tehnik za delo z odraslimi in ozavestili metode, ki jih že uspešno uporabljate pri svojem delu. Spoznali boste kriterije in dejavnike, ki vplivajo na izbor učnih metod, tehnik in pristopov, hkrati pa boste metode tudi praktično preizkusili, s čimer si boste ustvarili več možnosti izbire pri svojem delu z odraslimi.

Izvajanje programa izvajalka prilagaja skupini in njenim potrebam. Poudarek je na dejavnosti udeležencev in upoštevanju načel izkustvenega učenja. Vsebina uporabe metod je postavljena v kontekst celotnega učnega in izobraževalnega procesa, ki narekuje izbor in uporabo različnih metod in tehnik ter pristopov z uporabo ustreznih didaktičnih pripomočkov in učne tehnologije. Program poteka v sproščenem vzdušju z uporabo različnih tehnik sproščanja in spodbujanja učnih procesov.

Omenjene metode dela, organizacija in načrt izvedbe programa narekujejo dejavno sodelovanje udeležencev, ki opravljajo različne vaje in naloge ter sami preverjajo lastno napredovanje v znanju. Udeleženci samostojno pripravijo kratko predstavitev (do 10 minut) pridobljenega znanja – metode in pristopi, ki jih bodo uporabili v svoji praksi v najbolj avtentični obliki.

Z vami bo *Emma Perme*, univ. dipl. pedagoginja in profesorica sociologije, zunanja sodelavka Andragoškega centra Slovenije. Sodelovala je pri razvoju in uvajanju borze znanja in organiziranega samostojnega učenja v prakso; je avtorica programa in priročnika za izvajanje programa *Odrasli se učimo drugače* in razvojna sodelavka Andragoškega centra Slovenije za področje neformalnih oblik učenja. Sodeluje

tudi v drugih domačih in mednarodnih projektih. Že več kot desetletje izvaja različne motivacijske in učne delavnice za andragoške delavce s področja uporabe učinkovitih pristopov v izobraževanju odraslih in aktivnih metod dela. Ima pridobljen certifikat Sheffield Collega (Velika Britanija) za razvoj in izvajanje programa usposabljanja mentorjev za on-line komunikacijo z udeleženci s pomočjo IKT. Je članica komisije za učbenike in učila pri Strokovnem svetu za izobraževanje odraslih Slovenije.

Ob koncu uspešno opravljenega usposabljanja dobijo udeleženci potrdilo Andragoškega centra Slovenije. Kot uveljavljen izvajalec programov strokovnega spopolnjevanja izobraževalcev odraslih bomo udeležencem zagotovili pridobitev 1 točke v postopku verifikacije programov na Ministrstvu za šolstvo in šport.

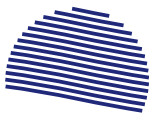
Za organizacije, vključene v Program 10.000+, je udeležba na delavnici brezplačna, za druge udeležence pa kotizacija znaša 38.000 SIT (DDV ni vključen).

Izpolnjeno prijavnico, ki jo najdete na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/prijavnica/>, pošljite na naslov Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, **najkasneje do 5. januarja 2006**.

Podrobnejše informacije so vam na voljo pri Zdenki Birman Forjanič (tel. 01 5842 571, e-naslov: zdenka.birman.forjanic@acs.si).

Vabljeni v našo družbo. S pridobljenim znanjem boste še aktivneje in bolj dinamično pristopili k svojim udeležencem.

Mateja Pečar (mateja.pecar@acs.si), ACS

Vabilo na delavnico 23. januarja 2006

Veščine NLP *coachinga* pri učenju in poučevanju

Coaching je umetnost in veščina. Kot umetnost nam pomaga ustvariti občutek varnosti in zaupanja, kot veščina pa predstavlja opogumljanje ter ciljno delovanje.

Z veščinami *coachinga* sprožimo notranjo motivacijo, kar učinkovito pospeši razvoj znanj, sposobnosti in sprememb na vseh področjih življenja. Z umetnostjo *coachinga* pa povežemo učenje z radostjo. Kar je bilo prej težko, postane bolj lahkotno, privlačno

in dosegljivo. Na ta način tisti, ki se radi učijo, dosežejo še več. Tisti, ki se še ne učijo, pa prebudijo svoje želje, da bi poskusili, in upanje, da zmorejo.

Na delavnici boste spoznali, kako lahko s *coachingom* pomagate sebi in drugim v različnih situacijah. Veščine vam bodo v pomoč pri vsem, kar učite druge, in pri lastnem učenju. Učenje bo prijetno, naučeno boste lahko takoj prenesli v prakso.

Poudarek bo na:

- ustvarjanju zaupanja in varnosti v stikih s posamezniki in skupinami,
- izostritvi zaznavanja, pozornosti, posluha in občutka zase ter za soljudi,
- oblikovanju in izbiri zelene prihodnosti pri učenju in poučevanju,
- veščinah opogumljanja.

Z vami bo *Zlata Luštrek*, NLP coach in univ. dipl. org. dela kadrovske izobraževalne smeri, zunanja sodelavka Andragoškega centra Slovenije. Izvaja poslovni in osebni *coaching* skupin in posameznikov, vodi izobraževalne programe in delavnice s področja povečevanja zadovoljstva, veščin sporazumevanja, vodenja in *coachinga*.

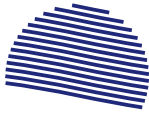
Na delavnici, ki jo pripravljamo **23. januarja 2006**, boste z aktivnim sodelovanjem spoznavali in uporabljali *coaching* veščine ter doživljali njihovo delovanje.

Kotizacija znaša **25.000 SIT** (+ DDV) in vključuje: honorar predavateljice, učno gradivo, kavo, osvežilne napitke, drobno pecivo in potrdila za udeležence.

Izpolnjeno **prijavnico**, ki jo najdete na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/prijavnica/>, pošljite čim prej, **najkasneje pa do petka, 13. januarja 2006**. Na podlagi vaših prijav bomo oblikovali skupino, v kateri bo največ osemnajst udeležencev. Delavnico lahko izpeljemo tudi za zaključeno skupino udeležencev.

Za vse dodatne informacije lahko pokličete Zdenko Birman Forjanič (tel.: 01 5842 571).

Zdenka Birman Forjanič (zdenka.birman.forjanic@acs.si), ACS

Vabilo na delavnico 26. januarja 2006

Kako pripraviti kvalitetna učna gradiva in učne pripomočke

Z gradivi predavatelji, učitelji in trenerji zaokrožimo svoj nastop; so pikica na i celotnega izobraževalnega dogodka. Njihova vloga je večja kot le povzemanje snovi. Dobro učno gradivo ni podobno učbeniku, še najmanj pa je posnetek predstavitve. Vsebuje pregled ključnih vsebin, ponuja dodatno znanje, navodila za samostojno delo, vire, sezname referenc, dokumentirane primere iz prakse in še marsikaj, odvisno od namena, ki ga želi avtor doseči. Vse prevečkrat naletimo na gradiva, ki so neživljenjska in dajejo vtis, da so le izseki iz predavateljevih priprav na predavanje. Njihova oblika je nepregledna in nepriljučna, vsebina pa ne vabi in ne izziva k bolj poglobljenemu razmišljanju.

Če želite ustvariti gradivo, ki ga bodo udeleženci vaših predavanj radi vzeli v roke še dolgo po tem, ko bo izobraževanje že za njimi, boste upoštevali nekaj ključnih pravil, ki jih bomo na našem srečanju preskusili v praksi.

Za pokušino le nekaj ključnih vprašanj:

- Pisati v prvi, drugi ali tretji osebi?
- Postavljati vprašanja ali razlagati?
- Kako navdušiti vizualne, avditivne in kinestetične tipe naenkrat?
- Kakšen jezik uporabljati?
- Kako dolgi naj bodo stavki, kako obširna besedila posameznih poglavij?
- Kakšne naj bodo vaje?
- Koliko naj bo slikovnega materiala?

Z vami bo *Mirjam Dominko*, profesorica francoščine in italijanščine, zunanja sodelavka Andragoškega centra Slovenije. Od leta 1992 vodi svetovalno podjetje za vodenje in komunikacijo ter jezikovno šolo. V letu 2000 je opravila 4 MAT trening, v letu 2002 pa se je izšolala za svetovalca in presojevalca standarda *Investors in people*. V istem letu je pridobila tudi certifikat trenerja NLP. Vodi seminarje in delavnice za podjetja, andragoške in andragoške delavce ter svetovalce. Ukvarja se predvsem z veščinami učinkovitega sporazumevanja, odmevnih predstavitev in z vodenjem ter svetovanjem organizacijam pri uvajanju sprememb.

Izobraževanje, ki ga pripravljamo **26. januarja 2006**, bo potekalo v obliki delavnice z ustvarjalnim sodelovanjem udeležencev.

Kotizacija za enodnevno delavnico je **20.000 SIT** (+ DDV) in vključuje: honorar predavateljice, učno gradivo, kavo, osvežilne napitke, drobno pecivo in potrdila za udeležence.

Izpolnjeno **prijavnico**, ki jo najdete na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/prijavnica/>, pošljite čim prej, **najkasneje pa do torka, 17. januarja 2006**. Na podlagi vaših prijav bomo oblikovali skupino, v kateri bo največ 18 udeležencev. Delavnico lahko izpeljemo tudi za zaključeno skupino udeležencev.

In ne pozabite: učna gradiva nas predstavljajo, saj jih udeleženci odnesejo s seboj domov in pokažejo drugim. Nadgradite svoje predavanje z učnim gradivom, ki bo zrcalilo vaše znanje in kakovost odličnega učitelja, predavatelja in trenerja!

Za vse dodatne informacije lahko pokličete Zdenko Birman Forjanič (tel.: 01 5842 571).

Zdenka Birman Forjanič (zdenka.birman.forjanic@acs.si), ACS

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Bralcem Novičk sporočamo, da bo knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek od 10. - 12. ure ter v ponedeljek in četrtek od 14. - 16. ure. Vabljeni!

INSIGHTS from research and practice : a handbook for adult literacy, numeracy and ESOL practitioners / edited by Margaret Herrington and Alex Kendall. - Leicester : National Institute of Adult Continuing Education = NIACE, 2005. - XXVIII, 663 str. : ilustr. ; 24 cm. V publikaciji so izbrani članki iz revij Research and Practice in Adult Literacy (RaPAL) Bulletin in RaPAL Journal, ki je njeno nadaljevanje.

JARVIS, Peter, 1937-

The theory and practice of learning / Peter Jarvis, John Holford and Colin Griffin. - 2nd ed. - London ; New York : RoutledgeFalmer, 2003. - IX, 198 str. ; 24 cm

KNIGHT, Sue

NLP at work : the difference that makes the difference in business / Sue Knight. - 2nd ed. - London : N. Brealey, cop. 2002. - XVI, 374 str. : ilustr. ; 23 cm. - (People skills for professionals)

LEARNING and teaching with technology : principles and practices / edited by Som Naidu. - London ; New York : RoutledgeFalmer, cop. 2003. - XVII, 300 str. : ilustr. ; 25 cm. - (Open and flexible learning series)

LEARNING together online : research on asynchronous learning networks / edited by Starr Roxanne Hiltz and Ricki Goldman. - Mahwah (New Jersey) : Lawrence Erlbaum Associates, cop. 2005. - XXII, 296 str. : ilustr. ; 24 cm

LIFELONG learning : which ways forward? / Danielle Colardyn (editor). - 2nd ed. - Utrecht : Lemma, cop. 2002. - 282 str. : ilustr. ; 25 cm. - (Kenniscentrum EVC - studiereeks ; nr. 1)

Peter Monetti (knjiznica@acs.si), ACS

Programoteka

javnoveljavni izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

* oblikovani izključno za odrasle

* na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA

17. - 23. 10. 2005

Deset let za *Slovenijo*, učečo se deželo
<http://tvu.acs.si>

<http://izobrazevanje.acs.si>

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2005/2006

- izobraževalni programi •
- strokovna, informativna in
- izobraževalna srečanja •
- aktualna izobraževanja ACS

Na vaša vprašanja odgovorjamo v Forumu na spletni strani <http://izobrazevanje.acs.si/forum>

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH V SLOVENIJI IZVAJALCI IN PROGRAMI 2005/2006

pregled več tisoč izobraževalnih programov in številnih organizacij po vsej Sloveniji

- Na spletni strani: www.acs.si/pregled

na spletni strani **www.acs.si**

* za tiste, ki se želite izobraževati

* in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

